

Lausunnon antaminen / Könkkölän ja Kilpakorven alueiden asemakaavan muutos ja laajennus

Valja 13.02.2025 § 4
1724/10.02.03/2023

Valmistelijat: johtava rakennustarkastaja Matti Lampinen, p. 040 624 8700
ympäristöpäällikkö Piia Koski, p. 0400 243 351 ja ympäristötarkastaja Pirita
Arkko p. 044 901 1833.

Jämsän elinvoimalautakunta on varannut valvontajaostolle
mahdollisuuden antaa lausunnon Jämsän Könkkölän ja Kilpakorven
alueiden asemakaavan muutoksesta ja laajennuksesta.

Suunnittelualue 70 ha sijaitsee Tampere-Jyväskylä rautatien molemmin
puolin Jämsän kaupungin omistamalla peltoalueella Seppolantien ja (mt
6031) ja Tampereentie (vt 9) välissä. Keskustaan idässä on n. kilometri.
Alue rajautuu lännessä Kääpälän asuinalueeseen ja Kilpakorven
teollisuusalueeseen. Kaakko-luode –suuntaisesti aluetta halkoo voimalinja
(2 x 110 kV, UPM). Kaakkoispuolella on valtatie 9 – kantatien 56 risteys ja
liikenneasemapaalveluita.

Kaavan tarkoituksena on aurinkovoimalan rakentamisen
mahdollistaminen.

Alue, jonne hanketta suunnitellaan, on Jämsän taajamakuvan kannalta
keskeinen peltoalue ja osa alueen identiteettiä. Alueelle aukeaa näkymiä
valtatieltä, radalta ja Seppolantieltä sekä valtatie risteuksen suunnasta.
Yleiskaavan liitteenä oleva maisemaselvitys sisältää maisema-
analyysikartan, jossa pellot on osoitettu maisemallisesti arvokkaana
kulttuurimaisemana, jonne rakentamista ei suositella. Valtatie yli on
osoitettu suurmaiseman merkittävä näkymäsektori – merkintä. Märsöjä
on analyysikartalla maisemallisesti merkittävä pienvesistö. Hankealue on
lähes kokonaisuudessaan taajamaosayleiskaavassa maisemallisesti
arvokasta peltoaluetta (MA). Kaavamääräyksen mukaan alueen säilyminen
avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää.

Hankealueen läheisyydessä sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaat
maisema-alueet (VAMA) Alhojärven viljelymaisema ja Jämsänjokilaakso.
Molemmat alueet ovat olleet aiemmin maakunnallisesti arvokkaita, mutta
nousseet valtakunnallisesti arvokkaiksi (VAMA) alueiksi Valtioneuvoston
päätöksellä 2021.

Hankealueesta suurimman osan, yli 90 %, peittää viljelty peltoala. Alueen
linnusto on maastokartoituksen ja pohja-aineiston perusteella tyypillistä
kulttuuriympäristön lajistoa. Kartoituksessa havaituista lajeista
huomionarvoisimpia ovat uhanalaiset tai lintudirektiivin liitteen lajit
naurulokki, ruisrääkkä ja pajusirkku. Lisäksi ruisrääkkä, kuovi ja leppälintu
ovat Suomen erityisvastuulajeja, joiden Euroopan kannasta merkittävä osa
pesii Suomessa.

Kaava-alue sijoittuu maakunnallisesti tärkeäksi luokitellulle linnustoalueelle (MAALI-alue): Kääpälän pellot (610158).

Kääpälän peltoaukea on merkittävä muuttolintujen levähdys- ja ruokailualue keväisin ja myös syksyisin. Alueella on merkitystä myös peltolinnuston pesimäalueena. Lajistoon kuuluvat mm. sinisorsa, kapustarinta, töyhtöhyppä, taivaanvuohi, valkoviklo, sepelkyyhky. MAALI-rajauksen alueella ei ole suojelualueita. MAALI-rajaus on ristiriidassa alueen vahvistetun kaavoituksen kanssa, jossa alueen pelloille on osoitettu teollisuusrakentamista. Linnustolliset arvot tulee jatkossa huomioida, mikäli kaava ei toteudu suunnitellun kaltaisena. Hoitosuosituksena mainitaan, että alueen nykyiset maankäyttömuodot tulisi säilyttää ennallaan, eikä alueelle tulisi osoittaa lisärakentamista.

Kaavaselostuksen mukaan paneelien asennus voi vähentää avoimien peltoalueiden määrää ja siten heikentää peltolintujen, kuten peltosirkun ja töyhtöhyppän, pesintämahdollisuuksia. Keväisin ja syksyisin levähtävien ja ruokailevien muuttolintujen, kuten sinisorsan, kapustarinnan ja laulujoutsenen, käyttömahdollisuudet voivat vähentyä, koska paneelit kattavat osan ruokailuun soveltuvasta alasta. Aurinkovoimalan rakentaminen voi aiheuttaa joidenkin alueen lintulajien siirtymistä pesimään ja ruokailemaan lähiympäristön vastaaviin elinympäristöihin.

Kaavaselostuksen mukaan alueella esiintyvien lajien, kuten pajusirkun, pensaskertun, punavarpusen ja leppälinnun, reviirit voivat kuitenkin säilyä rakentamisen jälkeenkin, mikäli alueen purojen ja teiden varsille jätetään pensaikkoa ja paneelien alainen maapohja pidetään mahdollisimman luonnonmukaisena ja muokkaamattomana. Suomalaisten lintulajien sopeutumista aurinkovoimaloiden kaltaisiin ympäristöihin ei ole vielä tutkittu kattavasti, joten lajiston kehittyminen ja muutokset ovat osin epävarmoja. Lopullinen linnusto riippuu alueelle kehittyvästä kasvillisuudesta ja siitä, kuinka hyvin se tukee eri lintulajien elinympäristövaatimuksia.

Kaavaselostuksen mukaan aurinkovoimalan aitaus rajoittaa suurten eläinten liikkumista ja estää niiden ruokailua, mutta pienemmät eläimet voivat sopeutua ja jopa hyötyä ympäristön muutoksista. Jäljelle jäävä peltoalue toimii edelleen tärkeänä elinympäristönä niille lajeille, jotka tarvitsevat avointa maata ja pientä kasvillisuutta.

Kaavaluonnoksessa alueesta 60 % (42/70 ha) varataan aurinkopaneeleille.

Maisemavaikutusten osalta todetaan, että perinteinen viljelymaisema saa uuden luonteen, kun alueelle asennetaan riveittäin aurinkopaneeleita, jotka ulottuvat noin 3–4 metrin korkeuteen. Paneelirivien väleissä säilyy avointa tilaa, mikä auttaa säilyttämään maiseman avoimuuden ja tarjoaa vaihtelua näkymään. Alueelle rakennetaan myös huoltotiet ja asennetaan aita, jotka tuovat modernin ja teknisen elementin ympäristöön. Tekniset rakenteen luovat kontrastia ympäröivien perinteisten viljelymaisemien kanssa.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö § 31

Ehdotus

Ympäristöpäällikkö Piia Koski

Valvontajaosto esittää lausuntonaan seuraavaa: Hanke heikentää alueen maisemallisia arvoja ja luontoarvoja, erityisesti vähentäen linnuston elinympäristöä (pinta-alan vähentyminen ja alueen pirstoutuminen). Kaavan vaikutusten arviointi on puutteellinen. Jämsän kaupungin voimassa olevassa Könkkölän asemakaavassa (2010) alueella on linnuston kannalta tärkeä alue, joka on esitetty kaavakartalla merkinnällä s. Kaavamääräyksen mukaan alueella sijaitsee lintujen muutonaikainen kerääntymisalue ja alue tulee säilyttää avoimena.

Nyt esillä olevassa kaavaluonnoksessa ei enää ole esitetty linnuston kannalta merkittävää aluetta. Alueelle on osoitettu aurinkopaneelien rakentamista. Kaavaselostuksessa ei ole esitetty konkreettisia toimenpiteitä, kuinka luonnon monimuotoisuuden vähentyminen kompensoidaan tai ko. haittojen vaikutuksia vähennetään alueella. Kaavaselostukseen tulisi lisätä tarkempi suunnitelma siitä, kuinka luonnon monimuotoisuus alueella turvataan (istutukset, keskeisten elinpaikkojen säilyttäminen ja miten tämä on toteutettavissa, elinympäristön suunnittelu siten, että mahdollisimman moni laji säilyy alueella tms.) tai vastaavasti miten aiheutuvia haittoja luonnon monimuotoisuudelle pyritään kompensoimaan.

Aurinkopaneelien ulkopuolelle jäävä peltoalue tulisi MAALI- alueen rajauksen mukaisesti osoittaa suojeltavaksi / linnuston kannalta merkittäväksi alueeksi kaavassa.

Maisemavaikutusten osalta todetaan, että suunnittelualue on suureksi osaksi taajamaosayleiskaavassa osoitettua maisemallisesti arvokasta peltoaluetta (MA), jonka säilyminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Kaavaluonnos on ristiriidassa voimassa olevan osayleiskaavan MA- kaavamerkinnän ja -määräyksen kanssa. Toteutuessaan esitettynä kaava heikentää merkittävästi alueen maisemallisia arvoja ja muuttaa alueen luonteen teolliseksi perinteisen viljelymaiseman sijaan. Aurinkopaneelien ulottaminen 3-4 metrin korkeuteen aiheuttaa suurempaa maisemallista haittaa, kuin paneelien sijoittaminen matalammalle. Suunnitelmassa esitetyt havainnekuvat eivät ole havainnollistavia.

Ympäristönsuojelu pitää esitettyä aurinkovoimalaa ylimitoitettuna alueelle ja maisemaan sekä luontoarvoihin kohdistuvia vaikutuksia liian merkittävinä, ellei vaikutuksia arvioida paremmin sekä haittoja pyritä minimoimaan tai kompensoimaan suunnittelun avulla.

Rakennusvalvonnalla ei ole huomautettavaa Könkkölän ja Kilpakorven asemakaavan muutoksen ja laajennuksen suhteen.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.